

بررسی بازتاب انقلاب اسلامی بر کشور آرژانتین

ابوالفضل علی پور*
غلامرضا بهروزی لک**

چکیده

انقلاب‌ها در تحولات اجتماعی و سیاسی کشورها تأثیرگذار هستند. انقلاب اسلامی ایران نیز از این امر مستثنی نبوده و به عنوان منبع تحولات اجتماعی و سیاسی کشورهای دور و نزدیک به‌شمار می‌رود. آنچه در این پژوهش به‌عنوان سؤال اصلی دنبال می‌شود، آن است که انقلاب اسلامی ایران موجب چه تحولاتی (نوآوری فکری و فیزیکی) در آرژانتین شده است؟ فرضیه پژوهش نیز به این شکل تعریف شده است که انقلاب اسلامی در ابعاد مختلف، تأثیراتی هم بر مسلمانان و هم بر پیروان سایر مذاهب و نیز نحله‌های سیاسی آرژانتین گذاشته است. همچنین یافته‌های پژوهش حاضر در چارچوب نظریه پخش و مبتنی بر ۹ محور: مبدأ، مقصد، زمان، موضوع، محیط، انواع، مجاری، موانع و دستاوردهای پخش با عنایت به تقویت موقعیت اجتماعی و سیاسی مسلمانان، و تمایل اقلیت‌های اجتماعی و سایر نحله‌های سیاسی به ج.ا. ایران در آرژانتین سامان یافته است.

واژگان کلیدی

بازتاب، انقلاب اسلامی ایران، آرژانتین، نظریه پخش، روابط بین‌الملل.

*. دانش آموخته کارشناسی ارشد علوم سیاسی دانشگاه باقرالعلوم (ع).
** استاد گروه علوم سیاسی دانشگاه باقرالعلوم و مدرس گروه معارف اسلامی.
تاریخ دریافت: ۹۸/۹/۱۳ تاریخ پذیرش: ۹۹/۲/۱۷

مقدمه

انقلاب اسلامی ایران به‌عنوان یکی از مهم‌ترین رخداد‌های قرن بیستم، بازتاب‌های بسیاری را در ابعاد بین‌المللی منعکس کرده است. این انقلاب با به چالش کشیدن نظم مندرس وابستگی به بلوک‌های شرق و غرب توانست در پرتو مبانی اسلام سیاسی، الگوی گفتمانی نوینی در قالب شعار «نه شرقی و نه غربی» به دنیا ارائه کند. براساس این اسلام توانست هم از جنبه نظری (تئوریک) و هم از بعد عملی (پراتیک) عینیت یابد و ظهور، تجلی و مصداق خارجی پیدا کند. (خرمشاد، ۱۳۸۷: ۴۷)

مسئله‌ای که نگارنده به دنبال آن است بررسی تحولات مادی و معنوی به‌عنوان نوآوری فکری و فیزیکی است که به موجب انقلاب اسلامی ایران، در آرژانتین رخ داده است؛ بنابراین با توجه به فرضیه این پژوهش که انقلاب اسلامی در ابعاد مختلف، تأثیرات بسیاری بر مسلمانان، شیعیان، علویان و برخی پیروان سایر مذاهب و گروه‌های سیاسی آرژانتین داشته است، سؤال اصلی این است که بازتاب انقلاب اسلامی بر کشور آرژانتین چیست؟

با توجه به حضور نیروهای انقلابی که در قالب مسئولین و نمایندگان ج.ا.ایران و مبلغین مذهبی و روحانیون شیعی در سال‌های نخست انقلاب اسلامی در آرژانتین به ترویج و اشاعه مبانی انقلاب پرداختند؛ از این طریق، طیف وسیعی از مسلمانان و حتی اندیشه سایر نیروهای انقلابی و سیاسی مسیحی را همسو با آرمان‌های بلند انقلاب کردند، بازتاب انقلاب اسلامی به‌طور مشخص در این کشور قابل مشاهده است؛ از جانب اندیشمندان حوزه سیاسی و فرهنگی، در ارزیابی و تحلیل بازتاب‌های منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای انقلاب اسلامی، رهیافت‌ها و چارچوب‌های نظری متنوعی ارائه شده است، که در مواجهه با حجم وسیع و انبوهی از داده‌های خام و با در نظر داشتن وضعیت متفاوت بازتاب‌های انقلاب اسلامی در مناطق مختلف و کشورها، می‌تواند راه‌گشای محققین و پژوهشگران این حوزه قرار گیرد.

در میان چارچوب‌های نظری متعدد مطرح‌شده در توضیح، تفسیر و تحلیل بازتاب‌های انقلاب اسلامی، نظریه پخش به‌دلیل ماهیتی فرهنگی که در میان اصول و مؤلفه‌ها دارد، ظرفیت و بستری فراخ را فراهم آورده است و با توجه به تحقق مؤلفه‌های این نظریه در بازتاب انقلاب اسلامی در آرژانتین از قبیل پخش جابجایی و سرایتی، این چارچوب نظری به‌عنوان روش پژوهش انتخاب شده است. در پژوهش حاضر، تلاش نویسنده بر این است که با محوریت نظریه پخش، درخصوص ۹ محور پاسخ مسئله اصلی پژوهش را سامان دهد؛ محورهایی که عبارت‌اند از: ۱. ج.ا.ایران، مبدأ پخش؛ ۲. کشور آرژانتین، مقصد پخش؛ ۳. زمان پخش؛ ۴. موضوع پخش؛ ۵. محیط پخش؛ ۶. انواع پخش؛ ۷. مجاری پخش؛ ۸. عوامل کاهش‌دهنده، موانع پخش؛ ۹. نتایج و دستاوردهای پخش در کشور آرژانتین.

پیشینه پژوهش

در زمینه بازتاب و تأثیر انقلاب اسلامی در کشورها و مناطق مختلف جهان پژوهش‌های متعددی انجام شده است؛ اما تنها اثری که به بررسی بازتاب انقلاب اسلامی در آمریکای لاتین (منطقه سیاسی - جغرافیایی مورد بحث در این پژوهش) پرداخته، از سوی «سید محمدتقی آیت‌اللهی» با عنوان «بازتاب انقلاب اسلامی ایران در جزایر کارائیب»، به نگارش درآمده است که درخصوص انقلاب اسلامی و مکاتبات انجام‌شده با مسلمانان این منطقه صحبت می‌کند. پژوهش یادشده اشاره‌ای به بازتاب انقلاب اسلامی در آرژانتین ندارد.

علاوه بر این، پژوهش‌های متعددی در رابطه با آرژانتین در زمینه‌های مختلف اجتماعی، سیاسی، اقتصادی و به‌طور کلی علوم انسانی صورت گرفته است، اما در هیچ‌یک از آنها اثر علمی در رابطه با موضوع پژوهش حاضر انجام نپذیرفته است. بنابراین، به‌طور خلاصه می‌توان اذعان داشت که وجه نوآوری این مقاله بررسی بازتاب انقلاب اسلامی بر آرژانتین است.

۱. ج. ا. ایران؛ مبدا پخش

ج. ا. ایران به‌عنوان مبدا پخش، بازتاب انقلاب اسلامی در این پژوهش در نظر گرفته می‌شود و به‌عنوان یک واحد سیاسی دارای دو مؤلفه اصلی «هویت انقلابی» و «هویت اسلامی» است. در ادامه شرح اجمالی این دو مؤلفه تحت‌عنوان شاخصه‌های اصلی جمهوری اسلامی ایران آورده شده است.

الف) هویت انقلابی به‌عنوان یکی از مؤلفه‌های ج. ا. ایران

پس از پیروزی انقلاب اسلامی و ایجاد آن، استقرار و تداوم جمهوری اسلامی، هویت انقلابی، به‌گفتمان مشترک بین نیروهای انقلابی و دولت‌های منتخب در ج. ا. ایران تبدیل شد و سازه‌های هویت انقلابی بر پایه‌های اسلام شیعی به‌عنوان مهم‌ترین منبع وحدت و همبستگی ملت ایران شکل گرفت. این در حالی است که انقلاب اسلامی ایران در منطقه و سایر کشورهای اسلامی به‌عنوان الگو و شاخصی در زمینه مبارزه با استکبار، ایستادگی در برابر ستمگران، اتکا به رهبری دینی در ابعاد سیاسی و اجتماعی، داشتن روحیهٔ ایثار و شهادت‌طلبی، اسلام‌گرایی و عدالت‌خواهی و دفاع از مظلومان، الهام‌بخش جنبش‌های آزادی‌بخش و احزاب سیاسی اسلامی جلوه گر شده است. آنچه موجب محوری شدن انقلاب اسلامی به‌عنوان مبدأ هدایت و روشنگری گردیده است، مؤلفه‌هایی همچون تعهد به حفظ انقلاب و نظام اسلامی، التزام عملی به اندیشه‌ها و منویات امام علیه‌السلام و رهبری، اعتقاد به اصل ولایت‌فقیه، دشمن‌ستیزی و استکبارستیزی، حساسیت به جریانات سیاسی و اجتماعی، پویایی فکری و

نواندیشی، اهتمام بر همگرایی اسلامی و منطقه‌ای و حمایت از مستضعفان است که به‌عنوان مهم‌ترین شاخصه‌های هویت انقلابی تلقی می‌گردند. (میرحیدری، ۱۳۹۳: ۱۸۷)

از آنجاکه از دیرباز مؤلفه‌های اجتماعی همچون دست‌یابی به عدالت در میان همه نوع بشر وجود داشته است، برخی مؤلفه‌های موجود در هویت انقلابی ج. ا. ایران سبب گردیده تا این انقلاب به‌عنوان موتور محرک و انگیزه و الهام‌بخش سایر ملت‌های آزادی‌خواه غیرمسلمان گردد؛ مؤلفه‌هایی همچون عدالت‌خواهی، دفاع از مستضعفان و مظلومین، اهتمام بر پیروی از رهبری انقلابی، دشمن‌شناسی و دشمن‌ستیزی، مقاومت و مبارزه علیه استکبار، استعمار و امپریالیسم، روحیه ایثار و از جان گذشتگی در نیل به آرمان‌ها و احیای واژگان نهایی نهضت و دیگر شاخصه‌های فراگیری که مختص به جنبش‌های اسلامی و شیعی نیست.

ب) هویت اسلامی به‌عنوان یکی از مؤلفه‌های ج. ا. ایران

هویت اسلامی یعنی اعتقاد و التزام عملی به انجام دادن فرائض دین اسلام و نشان دادن رفتاری که فرد را از پیروان مذهب دیگر متمایز می‌سازد. (خسروانیان، ۱۳۸۷: ۹) اعتقاد به اصول دین مبین اسلام و مذهب تشیع یعنی توحید، معاد، نبوت، عدل و امامت، به‌عنوان باورهای دینی و مذهبی، و مسائلی همچون نماز، زکات، روزه، حج و ... به‌عنوان فروع دین و موضوعاتی همانند شهادت، ایثار، اخلاص و ... به‌عنوان ارزش‌های دینی و اخلاقی است که از نظر نویسنده در پژوهش حاضر مجموع این مسائل و موضوعات به‌مثابه هویت دینی و پیش‌فرض تلقی می‌گردد.

شایان ذکر است به‌دلیل قرابت شدید هویت اسلامی و انقلابی و اینکه هویت انقلابی در ج. ا. ایران، اساس و ریشه در هویت اسلامی دارد، بسیاری از مؤلفه‌ها در هر دو عرصه هویتی مشهود و قابل احصا هستند. همچنین هویت اسلامی جزء ناگسستنی هویت ایرانیان است که به مفاهیم دین و مذهب ایرانیان توجه دارد. با ورود اسلام به ایران، این مقوله جزء پایه‌های محکم و کلی هویت ایرانیان محسوب می‌شود. در جریان انقلاب اسلامی ایران، امام علیه‌السلام با محور قرار دادن اسلام و هویت اسلامی به‌عنوان عامل برتر سیاسی باعث شکل‌گیری وحدت در کل جامعه اسلامی گردید. (حصاری و دیگران، ۱۳۹۲: ۱۱۲)

انقلاب اسلامی و ج. ا. ایران بر دو بال عاشورایی و انتظار و با سپر ولایت‌فقیه پایه‌گذاری شده است؛ به‌طوری‌که از یک‌سو ریشه در حماسه حسینی و از سوی دیگر چشم در راه عصر ظهور و منتظر تحقق جامعه مهدوی است. انقلاب اسلامی به‌عنوان حلقه واسط میان مکتب عاشورا و فرهنگ انتظار و با الهام از حماسه عظیم عاشورا، پای در طریق انتظار و نیل به سوی جامعه مهدوی دارد و با

استعانت و تحت لوای پیروی از ولایت فقیه در پی زمینه‌سازی تحقق آن آرمان و غایت عظیم و وعده قطعی الهی است.

انقلاب اسلامی ایران، الگوی منحصر به فردی است بر مبنای اسلام سیاسی که نافی اسلام مدنی و اسلام داعشی است، بنیان نهاده شده که مهم‌ترین ویژگی آن ماهیت دینی آن است؛ به رقم توجه به وضعیت اقتصادی محرومین، آزادی انسان و مبارزه با استبداد و خودکامگی، ماهیت این انقلاب، ایدئولوژیک، اعتقادی و دینی است و نه طبقاتی، لیبرالیستی و یا صرف سیاسی؛ زیرا در ایدئولوژی اسلامی هم به جهت‌گیری نهضت‌های الهی به سمت مستضعفین توجه شده است، هم به آزادی‌خواهی انسان و هم به رهایی از ظلم و استبداد. (مطهری، ۱۳۷۲: ۴۱ - ۳۷)

ج. ا. ایران برای سیاست‌گذاری قومی از میان الگوهای سه‌گانه الگوی آهنین یا الگوی همانندسازی، الگوی ژلاتینی یا الگوی تکثرگرایی نابرابر و الگوی اسفنجی یا الگوی تکثرگرایی، الگوی دولت اسفنجی یا تکثرگرایی را انتخاب کرده تا براساس آن هویت‌های قومیتی، جنسیتی، مذهبی و دینی را بدون انحلال در خود، به رسمیت بشناسد (عیسی‌نیا، ۱۳۹۶: ۱۰) و مؤید این مدعا، سخنان امام خمینی است که می‌گوید: همه اقلیت‌های مذهبی در اسلام محترم هستند. همه گونه آزادی برای انجام فرایض مذهبی خود دارند. ما با هیچ بشری ضدیت نداریم. آنان ایرانی‌اند و مثل سایر ایرانیان همه گونه حق دارند. (امام خمینی، ۱۳۷۸: ۵ / ۴۲۵ - ۴۲۳) این سخنان با استقرار ج. ا. ایران در قالب قانون در اصول ۱۲ و ۱۳ قانون اساسی، ظهور و بروز می‌یابد. (قانون اساسی ج. ا. ایران، اصل ۱۲ و ۱۳)

ج. ا. ایران براساس الگوی اسفنجی تلاش کرده است که هویت قومی، دینی و مذهبی موجود در ایران را محترم شمرده و آنان را به عنوان شهروندان ایرانی به رسمیت بشناسد، با اینکه ۹۸ درصد از جمعیت ایران مسلمان هستند که از این میزان، ۸۹ درصد شیعه و ۹ درصد سنی و ۲ درصد اقلیت‌های دینی و غیردینی هستند. اقلیت‌ها با جمعیت کمی که دارند بسیاری از مسائل اجتماعی و مذهبی خود را دنبال می‌کنند بدون اینکه مشکلی در پیش‌رو داشته باشند. (عیسی‌نیا، ۱۳۹۶: ۱۰)

یکی از شاخص‌های هویت در ج. ا. ایران در تعریف مردم‌سالاری تجلی می‌یابد و ناظر به مدلی از حکومت است که بر مشروعیت الهی و مقبولیت مردم در چارچوب مقررات الهی استوار است و در راستای حق‌مداری، خدمت‌محوری و ایجاد بستری برای رشد و تعالی مادی و معنوی، ایفای نقش می‌کند. (درویش، ۱۳۸۲: ۵)

رهبر معظم انقلاب در این باره می‌فرماید:

مسئله مردم‌سالاری دینی است؛ یعنی حضور یکپارچه مردم، رقابت جدی، فعالیت و تلاش حقیقی مردمی، در کنار معیارهای اسلامی و معیارهای الهی. (رهبری معظم، تنفیذ ریاست‌جمهوری، ۱۳۸۸)

مردم‌سالاری دینی به‌عنوان یکی از مؤلفه‌های شناختی و قدرت نرم ج.ا. ایران که مبتنی بر ولایت فقیه است، با سازمان‌دهی نوعی نظام سیاسی به انضمام حفظ شاکله مردم‌سالاری و جمهوریت، از حیث محتوا نیز هویت اسلامی خود را حفظ نموده و توانسته جایگزینی برای الگوی لیبرال دموکراسی غرب در سایر کشورهای اسلامی تلقی گردد.

این انقلاب، ترکیبی از عدالت‌خواهی و آزادی‌خواهی و مردم‌سالاری و معنویت و اخلاق است. مردم‌سالاری در نظام اسلامی، مردم‌سالاری دینی است؛ یعنی به نظر اسلام متکی است؛ فقط یک قرارداد عرفی نیست. مراجعه به رأی و اراده و خواست مردم، در آنجایی که این مراجعه لازم است، نظر اسلام است؛ لذا تعهد اسلامی به وجود می‌آورد. در نظام جمهوری اسلامی، مردم‌سالاری یک وظیفه دینی است. مسئولان برای حفظ این خصوصیت، تعهد دینی دارند و پیش خدا باید جواب دهند. (بیانات رهبری، سالگرد امام خمینی ره، ۱۳۸۱)

در زمینه آزادی مطبوعات به یقین می‌توان گفت که طی چند دهه پس از انقلاب بیشتر از قبل از انقلاب شده و اصحاب رسانه در انعکاس اخبار و مطالب از آزادی عمل بیشتری برخوردارند؛ از نشانه‌های توسعه و آزادی مطبوعات در ج.ا. ایران این است که مطبوعات با سلیقه‌های متفاوت به راحتی درباره هر موضوعی می‌نویسند و به مخاطبان ارائه می‌کنند. دستاورد آزادی با تعریف انقلاب اسلامی در حوزه فرهنگ یک امتیاز بزرگ است؛ آثاری در جمهوری اسلامی منتشر می‌شود که قابل مقایسه با رسانه‌های پیش از انقلاب نیست (محبی، خیرگزاری فارس، ۱۳۹۷)

ج.ا. ایران یکی از کشورهای پیشرو در عرصه قدرت نرم است؛ نشریه هاف‌پست (هافینگتون‌پست)^۱ در گزارشی در رابطه با ج.ا. ایران می‌نویسد:

قدرت ایران تنها در قدرت سخت این کشور نیست؛ قدرت نرم آن چیزی است که باعث رشد حضور ایران در منطقه (آمریکای لاتین) شده است؛ ... قدرت نرم ایران علاوه بر تکنولوژیک بودن، ایدئولوژیک نیز هست و به یاری اهداف مشترکی چون مخالفت با آمریکا و اسرائیل توانسته متحدان قدرتمندی را در منطقه پیدا کند. (هافینگتون‌پست، ۲۰۱۵)

1 The Huffington Post.

در زمینه علم و فناوری، برطبق آمار رسمی ج. ا. ایران در زمینه نوآوری علمی به طور قابل توجهی رشد یافته است؛ جایگاه ج. ا. ایران از موقعیت ۵۷ در سال ۲۰۱۶م، به رتبه ۱۱ جهانی در سال ۲۰۱۶ تغییر یافته است. از حیث نوآوری، بیشترین نقاط قوت ج. ا. ایران در زمینه دانش و فناوری می باشد؛ ج. ا. ایران در زمینه خلق دانش رتبه ۳۵، تأثیر دانش رتبه ۱۲، ثبت اختراع رتبه ۱۴، نشریات علمی و فنی ۳۳، و در زمینه رشد بهره‌وری رتبه نخست را به خود اختصاص داده است. (سازمان جهانی مالکیت فکری،^۱ ۲۰۱۸) طبق گزارش سایماگو^۲ سال‌های ۱۹۹۶ تا ۲۰۱۵، رتبه جهانی تولید علم ایران در رشته انرژی اتمی از ۸۳ به ۱۱ ام، در نانو و نانوتکنولوژی از ۵۷ ام به ۱۶ ام، در بیوتکنولوژی از ۵۶ به ۱۴ ام، در مهندسی هوا و فضا از ۴۳ به ۱۱ ام، در پزشکی از ۵۴ به ۱۹ ام و... پژوهشگران ایرانی از نظر پژوهشی با ثبت ۸۵۱۳ مقاله علمی، در ردیف ۱۶ ام تولید علم و در زمره دانشمندان و پژوهشگران ممتاز جهان قرار گرفته‌اند. (<https://www.scimagojr.com>)

همچنین پس از انقلاب اسلامی در سایر عرصه‌ها از قبیل زیرساخت‌های صنعتی، کشاورزی و نظامی و... ج. ا. ایران، در زمره کشورهای در حال توسعه در رتبه‌بندی جهانی قرار داشته و حائز شاخص‌های فزاینده رشد است؛ بنابراین ج. ا. ایران می‌تواند برای سایر کشورها و ملت‌های جهان به‌عنوان یک الگوی انقلابی موفق دارای تأثیرات و بازتاب‌های قابل توجهی باشد.

۲. آرژانتین؛ مقصد پخش

آرژانتین با ۲،۷۶۶،۰۰۰ کیلومتر مربع مساحت، در نیمکره غربی و جنوبی قرار دارد و از لحاظ وسعت، پس از آمریکا، کانادا و برزیل چهارمین کشور قاره آمریکا و هشتمین کشور بزرگ جهان محسوب می‌شود. (مباحث کشورها و سازمان‌های بین‌المللی، ۹ / ۲۰۳) آرژانتین به ۲۳ استان (پروونسیا)^۳ تقسیم می‌شود، و شهر بوئنوس آیرس^۴ به‌عنوان پایتخت فدرال شناخته می‌شود. در این کشور ۳۷۶ بخش ایالتی وجود دارد. دولت جمهوری آرژانتین براساس قانون اساسی این کشور، شکل دموکراسی نمایندگی، جمهوری خواه و فدرال است.

بوئنوس آیرس دارای سیستم خودمختاری بوده و تقسیم‌بندی استان‌ها (بخش‌ها یا احزاب) و اداره شهرداری‌ها بسته به حکومت محلی در ایالت اعمال می‌گردد. (Constitución Nacional, 2parte "Autoridades de la Nación"). قوه مقننه این کشور دو مجلسی است و مسئول کنگره ملی، که

1. World Intellectual Property Organization.
2. Scimago International Science & Country Rank,
3. provencia.
4. Buenos aires.

متشکل از مجلس سنا (۷۲ کرسی)، به ریاست معاون رئیس‌جمهوری و مجلس نمایندگان (۲۵۷ صندلی)، در حال حاضر حزب حاکم به ریاست حزبی با نام «کامیائوس»^۱ است. (Atribuciones del Congreso – Constitución Nacional)

پیدایش احزاب سیاسی در آرژانتین به سال ۱۹۴۵، پس از امضای اعلام استقلال این کشور باز می‌گردد؛ پیشگامان احزاب در آرژانتین دو حزب «فدرال» و «حزب اونیدوس»^۲ بودند. در آرژانتین یک سیستم چندحزبی با دو یا سه حزب سیاسی قوی یا اتحادیه‌ها و بسیاری از احزاب کوچک که از نمایندگی در کنگره ملی حمایت می‌کنند، وجود دارد. در سال ۲۰۱۵، پس از گذشت ۱۲ سال از سوی دولت خانواده کریشنر،^۳ مائوریسیو ماکری،^۴ عضو حزب «کامیائوس»، به‌عنوان نخستین رئیس‌جمهوری پرونیست و نه رادیکال، پیروز شد. (آنکسو، ۲۰۱۸: ۱)

در زمینه آزادی مطبوعات در آرژانتین، این کشور رتبه ۵۲ در رتبه‌بندی جهانی در گزارش خبرنگاران بدون مرز را به خود اختصاص داده است. شایان ذکر است که محدودیت‌های شدید و قوانین سخت‌گیرانه‌ای در مقابل فعالیت‌های مطبوعاتی وجود دارد و این محدودیت برای مطبوعات در سال ۲۰۱۷ تا ۲۰۱۸، شدت یافته است.

فرهنگ حاکم بر این سرزمین متأثر از اروپا، آمریکای شمالی و جنوبی است، و منشأ آن ترکیبی از اقوام مهاجر است. از لحاظ ایدئولوژی، اندیشه سوسیال دموکرات، اعتقاد به آزادی، دموکراسی و احترام به حقوق بشر در این میان برجسته است. تنوع زیادی از فعالیت‌های فرهنگی و فعالیت هنری مهم در کشور وجود دارد. (Ernesto Sabato, 1975: 17-18, Buenos Aires)

بافت جمعیتی براساس گزارش سالانه سازمان ملل در زمینه توسعه انسانی سال ۲۰۱۶، آرژانتین چهارمین کشور آمریکایی با بالاترین شاخص توسعه انسانی پس از اسپانیا، شیلی و پرتغال و پیش از اروگوئه است؛ جمعیت آرژانتین ۴۳/۵۹۰/۴۰۰ نفر است، که حدود ۴۰ درصد جمعیت آنان در پایتخت این کشور یعنی بوئنوس آیرس زندگی می‌کنند. ۹۷ درصد از جمعیت آرژانتین اروپایی‌تبار هستند که بیشترشان از نوادگان مهاجران ایتالیایی و اسپانیایی هستند. ۹۲٪ درصد مسیحی، ۱/۹٪ مسلمان و بقیه بی‌دین یا پیرو ادیان دیگر هستند. (شاخص توسعه انسانی، ۲۰۱۶)

اولین هجرت معاصر مسلمانان به آرژانتین حدود ۱۴۰ سال پیش از کشورهای سوریه، لبنان و

1. El partido Cambiemos.
2. El Partido Unidos..
3. Kirchner.
4. Mauricio Macri.

فلسطین صورت گرفت و در پی جنگ جهانی اول و دوم این مهاجرت‌ها افزایش یافت. (گلی زواره، بی تا: ۵۹۳) هم‌اکنون آرژانتین حدود ۴ میلیون نفر مسلمان دارد که غالب آنان در مرکز حکومت و حومه آن اقامت دارند. شهر آنخلیتا در ۲۵۰ کیلومتری بوئنوس آیرس قرار دارد، بزرگ‌ترین جامعه مسلمانان را در خود جای داده است. اکثریت، سنی و بقیه شیعه‌اند. (همشهری، ۱۳۸۲: ۳۲۱۷ / ۱۱)

۳. زمان پخش

در رابطه با بازتاب انقلاب اسلامی در آرژانتین باید اذعان داشت که آغاز حضور ج. ا. ایران در آمریکای لاتین به بعد از سال ۱۳۶۲، همزمان با سفر رایزن فرهنگی ج. ا. ایران حجت الاسلام محسن ربانی در آرژانتین باز می‌گردد. البته سابقاً با حضور سفرای ج. ا. ایران در کشورهای منطقه، انقلاب اسلامی به‌طور اجمالی برای افراد مرتبط با سفارت معرفی شده بود، اما اینکه یک فعالیت رسمی علمی، مذهبی، فرهنگی و ادامه‌دار شروع شود، از ماه‌های پایانی سال ۱۳۶۳، یعنی حدود ۱۰ روز مانده به عید سعید غدیر با ورود آقای ربانی نماینده امام علیه السلام و رایزن فرهنگی ج. ا. ایران به آرژانتین کلید خورد.

۴. موضوع پخش

موضوعات پخش انقلاب اسلامی در آرژانتین عبارت است از: معارف قرآنی، ترویج تشیع، اشتراکات اسلام و مسیحیت، وحدت مسلمانان، ترویج فرهنگ عفاف، تقویت موقعیت دینی و ارتقای سطح علمی، ترویج روحیه شهادت‌طلبی، معرفتی و بینش سیاسی، اعتماد به نفس سیاسی، سازمان‌دهی و شبکه‌سازی مسلمانان، بسط نظریه ولایت فقیه در میان شیعیان، محوریت روحانیت در عمل سیاسی، ایجاد روحیه استکبارستیزی و مقاومت، ارتقای سطح کیفی فرهنگی و اجتماعی مسلمانان.

۵. محیط پخش

«محیط پخش» متشکل از مسلمانان و مسیحیان آرژانتین، و محیطی پذیرا و همگرا است؛ از طرفی مسلمانان، علوی‌ها و شیعیان آرژانتین بیشترین تأثیر را از ارزش‌های اسلامی و آرمان‌های انقلاب را پذیرفتند و از طرفی احزاب چپ همانند حزب پرونیست‌ها و حزب میلیونس آرمان‌های انقلابی خود را در پیروزی انقلاب اسلامی، متعالی و محقق یافتند.

۶. انواع پخش

الف) پخش جابجایی

پس از وقوع انقلاب اسلامی، حضور ج. ا. ایران در آرژانتین در راستای نیل به اهداف بلند انقلاب، با

ورود مبلغان دینی به این کشور آغاز گردید. سهیل أسعد فعال فرهنگی آرژانتینی می‌گوید: با پیروزی انقلاب اسلامی تعدادی مبلغ از ایران به آرژانتین آمدند و مسجدی تأسیس و مشغول تبلیغ شدند. بنده توسط ایرانی‌ها با اسلام و مذهب تشیع آشنایی بیشتری پیدا کردم. (بهبولی، ۱۳۹۰: ش ۱۴۵ / ۱۵۰) عبدالکریم پاز، امام جمعه بوئنوس آیرس می‌گوید: «تا انقلاب اسلامی، حتی مسجد و کتاب مذهبی به زبان اسپانیولی نداشتیم. ایشان با تأسیس مسجدالتوحید ما را با اسلام آشنا نمود. (رهیافتگان، گفتگو، ۱۳۹۰) در جهت تداوم صدور انقلاب در دوران مقام معظم رهبری، ایشان با تبیین مفاهیم راهبردی صدور انقلاب و استراتژی «ما در آمریکای لاتین عمق راهبردی داریم» بر تداوم اعزام مبلغین شیعی به آمریکای لاتین تأکید داشته و دارند. بنابراین نهادهای فرهنگی همانند «معاونت تبلیغ حوزه علمیه» و مؤسسه تبلیغی و راهبردی «نسیم رحمت» از این موارد می‌باشند که سالیانه تعدادی از مبلغان زبان‌دان و آشنا با فرهنگ و محیط منطقه را به این منطقه از جمله آرژانتین اعزام می‌دارند.

ب) پخش سرایتی

پس از تحقق پخش جابجایی توسط روحانیون ایرانی با هجرت به آرژانتین و تربیت نسل جدیدی از مبلغین بومی، ساختار نوینی از امواج تبلیغی در قالب «پخش سرایتی» در این کشور و در منطقه شکل می‌پذیرد؛ از شخصیت‌های تبلیغی بومی آرژانتین می‌توان از دکتر ادگاردو أسعد (شیخ سهیل أسعد)، سانتیاگو ریکاردو پاز (شیخ عبدالکریم پاز)، شیخ محسن علی، فیصل آلبرتو مرهل (شیخ فیصل)، و خانم الیزابت أسعدپاز (معصومه پاز) نام برد که از جمله مؤثرترین افراد در پخش سرایتی آرژانتین و در سایر کشورهای منطقه و جهان هستند.

سهیل اسعد هدف خود را تبلیغ در آمریکای لاتین به‌عنوان منطقه‌ای بکر که هیچ روحانی و مسجدی نداشت و هیچ‌گونه حرکت تبلیغی در آنجا صورت نگرفته بود، بیان می‌دارد: «این منطقه از نظر تبلیغی متروک بود و تنها منطقه‌ای بود که هیچ کار تبلیغی در آنجا صورت نگرفته بود؛ بنابراین بیشتر کارها باید صرف پرکردن این خلأها می‌شد». (بهبولی، ۱۳۹۰: ش ۱۴۵ / ۱۵۰)

مجاری پخش

جریان پخش، در قالب تبلیغ در کشور آرژانتین دارای دو بستر است: تبلیغ در میان جامعه مسلمانان با ایجاد مراکز، مدارس و فعالیت‌های مذهبی شامل برگزاری مراسم ادعیه، موالید و شهادت اهل بیت (ع)، ماه محرم، رمضان و جلسات درس اخلاق و تفسیر از یک‌سو، و تبلیغ و دفاع از اسلام و تشیع در مجامع و رسانه‌های عمومی از سوی دیگر؛ سهیل أسعد اذعان می‌دارد: «از نقاط قوت

چندساله تبلیغ در آمریکای لاتین، حضور در رسانه‌های عمومی بود که شامل رسانه‌های بین‌المللی مانند سی‌ان‌ان می‌شد». (همان)

آنچه حائز اهمیت است اینکه در خلال همین نشست‌ها، مبتنی بر دفاع از مبانی و تبلیغ معارف ناب اسلام، صدها نفر به اسلام گرویده و شمار زیادی با سفر به ایران و شهر مقدس قم در زمره طلاب علوم دینی و مبلغان قرار گرفتند. بنابراین حضور مبلغان بومی بسیار تأثیرگذار است: سهیل اسعد می‌گوید:

به‌عنوان نماینده روحانیت شیعه سعی می‌کردم همیشه با چهره‌های مردمی در کنار مردم در میدان‌های متعدد حضور فعال داشته باشیم. چند نفر الآن مشغول تبلیغ هستند و ما برای‌شان مراکز تاسیس کرده و تعدادی نیز به‌واسطه آنها مسلمان و شیعه شدند. (همان)

در زمینه بسترها تأثیرگذاری انقلاب اسلامی بر آرژانتین، می‌توان به موارد زیر اشاره نمود:

۱. تأسیس مسجد التوحید

پس از پیروزی انقلاب و ورود مبلغین به آرژانتین، اولین گامی که با برنامه‌ریزی برای جامعه شیعی آرژانتین لبنانی و سوری‌الاصول انجام گرفت، تأسیس مسجد التوحید بود. ج. ا. ایران، اقدام به احداث مسجدی تحت‌عنوان مسجد التوحید در شهر بوئنوس آیرس نمود که به انضمام دو مسجد دیگر در مقیاس‌های کوچک‌تر در شهرهای توکومان و کوردوبا به فعالیت اشتغال دارند. (عسگری، ۱۳۹۰: ۷۰ - ۶۹)

این مسجد بستر مناسبی برای آشنایی شیعیان و مسلمانان با انقلاب اسلامی و ایران و ترویج مبانی و آرمان‌ها تلقی می‌شد؛ عبدالکریم‌پاز می‌گوید: چون به زبان اسپانیولی نشریاتی وجود نداشت، لذا ما اخبار را بیشتر در مسجد از برادران ایرانی که می‌آمدند، دنبال می‌کردیم. (رهیافتگان، گفتگو، ۱۳۹۰).

۲. تأسیس مراکز اسلامی و حوزه‌های علمیه

تأسیس مرکز عربی - اسلامی آرژانتین از جمله مؤثرترین مجاری پخش در آرژانتین است. «محسن‌علی، فعال فرهنگی آرژانتین، احداث نخستین مسجد در آرژانتین با نام توحید و اولین مدرسه اسلامی امام‌علی علیه السلام را از برکات انقلاب اسلامی می‌داند». (خبرگزاری ایکن، ش ۱۵۶۷۷۷)

۳. تأسیس و راه‌اندازی چند شبکه ماهواره‌ای و کابلی تلویزیونی و رادیویی اسلامی

در کشور آرژانتین شبکه‌های رسانه‌ای اینترنتی متعددی با هدف تبلیغ اسلام، تشیع و انقلاب اسلامی تأسیس شد.

الف) هیسپان تی وی HISPAN TV

این شبکه تلویزیونی دولتی در گروه زبان‌های خارجی صداوسیما مرکزی ج. ا. ایران فعالیت می‌کند. مجریان و خبرنگاران این شبکه از کشورهای مختلف در کنار ایرانیانی که به این زبان تسلط دارند به فعالیت پرداخته‌اند. هدف اصلی این شبکه، آشنایی مردم دنیا با دیدگاه‌های ج. ا. ایران است. هیسپان تی وی از شبکه‌های موفق بین‌المللی است که در آمریکای لاتین، مخاطب بسیاری دارد و هم‌گرایش از سر علاقه و اعتماد به تماشای این شبکه و برنامه‌هایش بالاست، اعتماد مخاطب به رسانه سرمایه‌اجتماعی است. (قدس آنلاین، ۱۳۹۵)

ب) برنامه رادیویی قبله QIBLAH

پس از حضور نیروهای انقلاب اسلامی در آرژانتین و در اثر فشار تبلیغاتی یهودی‌ها، یکی از اولین برنامه‌های تأثیرگذار، برنامه رادیوقبله با قدمت ۲۱ سال می‌باشد؛ دعوت پیاپی از چهره‌های علمی، سیاسی و فرهنگی آرژانتینی از جمله فعالیت‌های آن می‌باشد. رادیوقبله موجب خروج اعراب و مسلمانان شیعه از انزوا بود چون این جمعیت هیچ کانالی مخصوص به خود نداشتند؛ شیخ محسن علی، در این رابطه می‌گوید: حدود ۱۵ سال است این شبکه رادیویی فعال است و هر هفته دوساعت پس از نماز صبح اجرای برنامه دارد؛ در ماه رمضان نیز برنامه‌های ویژه‌ای دارد. (خبرگزاری ایکن، ش ۱۵۶۷۷۷)

همچنین سایت‌های اینترنتی مانند اسلام اورینته (ISLAM ORIENTE)، و سایت اینترنتی و فیس‌بوک و توئیتر النور تی وی، و سایر شبکه‌های اینترنتی و اجتماعی اسلامی در آرژانتین از جمله بسترهای مهم ارتباطی - معرفتی در آرژانتین هستند.

۴. ترجمه و چاپ ده‌ها جلد کتاب و تأسیس و انتشار مجله و... و برگزاری نمایشگاه کتاب

برنامه‌های علمی و تحقیقاتی و ترجمه و چاپ برخی کتاب‌ها به اسپانیولی از جمله فعالیت‌هایی است که پس از انقلاب در مسجد التوحید انجام می‌گرفت. کتاب‌هایی همچون رساله امام علیه السلام، کتب شهید مطهری و علامه طباطبایی؛ هر ساله با همکاری مسلمانان و سفارت ج. ا. ایران در نمایشگاه بین‌المللی کتاب آرژانتین (بزرگ‌ترین نمایشگاه منطقه)، مجموعه آثار به نمایش گذاشته می‌شود. از جمله نشریات منتشره عبارت‌اند از: مجله پیام اسلام (El Mensaje del Islam)، روزنامه موزن (Al Muazin) و فصلنامه کوثر (Kauzar).

۵. تأسیس سازمان زنان مسلمان (أمة) در آرژانتین UMMA (OA)

از جمله مجاری تأثیرگذار در بازتاب انقلاب اسلامی به‌ویژه در زمینه همکاری زنان مسلمان آرژانتین،

سازمان زنان مسلمان با نام اُمّه است که فعالیت‌ها و اجتماع زنان مسلمان آرژانتین در این مجموعه سامان می‌یابد. موفق‌شدیم سازمانی برای زنان مسلمان آرژانتین به نام اُمّه OA تشکیل دهیم که هنوز هم مشغول فعالیت است. (نگاری‌خامنه؛ ابنا، نامه جامعه، ۱۳۸۵، ش ۳۹)

۶. تأسیس کمیته امداد اسلامی (جمعیت امداد اسلامی آرژانتین) AIAS

کمیته امداد اسلامی، یا جمعیت امداد اسلامی آرژانتین، توسط خانم معصومه پاز، در کنفرانسی که به مناسبت روز زن در کشور پرو برگزار شد در ملاقات با سایر نمایندگان ادیان تأسیس شد. علاوه بر کمک‌های مالی دولت، از طرف مسلمان‌ها هم کمک می‌شود؛ افراد نیازمند مسیحی نیز تحت امداد قرار می‌گیرند. خانم پاز می‌گوید:

اوایل ۱۱ کیسه غذا برای ۱۱ خانواده جمع‌آوری می‌شد، و اکنون حدود ۵۰ کیسه آذوقه با کمک مردم مسلمان تهیه می‌شود؛ پس از آشنایی با خانمی از شورای آرژانتین، از طرف شورا در هر ماه حدود ۴۰ صندوق غذا ارسال می‌شود. (همان)

۷. انجام فعالیت‌های متنوع سیاسی، فرهنگی و اجتماعی

اعلام روز میلاد حضرت فاطمه علیها السلام، به عنوان روز زن و برگزاری مراسم در پایتخت کشورهای منطقه و استان‌های آرژانتین، برگزاری تظاهرات ضد امپریالیستی و ضد صهیونیستی، راهپیمایی روز قدس در حمایت از انتفاضه و حزب الله با حضور هزاران نفر از غیرمسلمانان در کنار مسلمانان از جمله فعالیت‌های سیاسی - فرهنگی است؛ از دیگر مجاری فرهنگی پخش، برپایی همایش‌ها و کنفرانس‌های متعدد با هدف گفتگوی بین‌الادیانی، توسط جامعه مسلمانان در آرژانتین است.

عوامل کاهش دهنده، موانع پخش

در مقابل فرصت‌ها و نفوذ انقلاب اسلامی در این منطقه از نیمکره غربی موانعی جدی وجود دارد، که مانع از حضور اسلام و ج.ا. ایران در این منطقه است.

۱. دوری مسافت، بالا بودن هزینه سفر و محدودیت دسترسی لازم

یکی از موانع و علل کاهش دهنده پخش در آرژانتین، دوری مسافت کشورهای آمریکای لاتین از حیث جغرافیایی است؛ این امر باعث شده که سفر مبلغان به منطقه بسیار هزینه‌بردار و دشوار گردد؛ همچنین محدودیت‌های برخی کشورها در جهت انتقال مسافری ایرانی بر کاهش سرعت انتقال و اشاعه تأثیرات و بازتاب‌های انقلاب اسلامی بسیار تأثیرگذار است.

۲. حضور وهابیت و وابستگان به عربستان و فعالیت علیه ج.ا. ایران

افزایش چشمگیر حجم فعالیت های اهل سنت وهابی، به خصوص در بحث سخت‌افزاری یکی از تهدیدهای صدور انقلاب در منطقه است؛ در شرایطی که حتی در برخی کشورهای منطقه غذای حلال یافت نمی‌شود، یکی از بزرگ‌ترین مساجد عربستان سعودی به نام آبرتی برای اهل سنت آرژانتین ایجاد شده، و در سایه ساخت این مسجد، دولت عربستان به این مسئله اذعان داشته که نمی‌گذارد ایران در این کشور مسجدی قابل توجه داشته باشد. بنابراین بعد از این اقدام، با اینکه زمینی را خریداری کرده بودیم تا مدتی نتوانستیم مسجد را بنا کنیم. (ربانی، گفتگو، ۱۳۹۷)

همچنین دولت عربستان از کارلوس منم (Carlos Menem)، رئیس‌جمهوری اسبق آرژانتین، زمینی به مساحت ۵۰ هکتار در مرکز بوئنوس آیرس خریداری و با هزینه ۱۲۰ میلیون دلاری مجتمع فرهنگی فهد را بنا نمود. شایان ذکر است پس از انتشار بیانات مقام معظم رهبری مبنی بر اینکه آمریکای لاتین، عمق استراتژیک ج.ا. ایران است، برخی مسائل از جانب برخی کشورها همچون ترکیه، قطر و امارات شدت یافت، از جمله پروازهای قطر، امارات و ترکیه به کل این منطقه صورت می‌گیرد و حضور سیاسی، اجتماعی و اقتصادی خود را بیشتر کردند.

۳. طبیعت ساختار بین‌المللی

طبیعت و ساختار انقلاب اسلامی به گونه‌ای است که در فضای بین‌الملل با چالش‌ها و موانع متعددی مواجه می‌شود؛ سهیل اسعد می‌گوید:

این گونه نیست که فضای بین‌الملل برای شما باز باشد. شما باید در میدان بجنگید. از همان ابتدا هدف دشمن و رقبا حذف این انقلاب بود. پس یکسری از مسائل آسیب نیست، بلکه طبیعت ساختار بین‌المللی است. (خبرگزاری مهر، کد ۴۲۲۱۲۵۱، ۱۳۹۷)

۴. اختلاف فرهنگی و وضعیت نابسمان اخلاقی بافت فرهنگی آرژانتین

اختلاف فرهنگی بین آمریکای لاتین و جوامع غربی با جهان اسلام و فواصل بین‌فرهنگی موجب صعوبت امر تبلیغ است؛ سهیل اسعد تصریح می‌دارد:

بنده به‌عنوان طلبه و نماینده جامعه اسلامی باید در مجالس مشترک در دانشگاه‌ها و یا جلساتی که با حضور بعضی مقامات عالی‌رتبه دولتی برگزار می‌شود، شرکت می‌کردم؛ در حالی که در تمام این جلسات یا موسیقی بود یا شراب و یا بحث

بی‌حجابی؛ اینها چیزهایی بود که کار را دشوار می‌کرد. ایجاد روابط اجتماعی صمیمانه یک مبلغ با مردم در آن شرایط مشکل بود. از سلام کردن با دست شروع کنید تا با هم نشستن در یک فضای مشترک. (پهلوی، ۱۳۹۰: ش ۱۴۵ / ۱۵۳)

۵. عدم توازن بین امکانات تبلیغی فرهنگی و نیازهای منطقه

ناهمگونی امکانات تبلیغی ما با حجم نیازهای منطقه از دیگر موانع و چالش‌های مسئله تبلیغ در آرژانتین و سایر کشورهای منطقه است؛ شیخ اسعد می‌گوید:

من به نقطه‌ای می‌رفتم که ۲۰۰ نفر مسلمان داشت؛ اما در آنجا مسجدی وجود نداشت. در این حالت مسلمانان در کجا باید گرد هم بیایند؟ امکانات ساخت مسجد هم نبود. (همان)

۶. ممنوعیت و محدودیت اجتماعی حجاب

از جمله مسائل مهم روز جامعه آرژانتین، اشتغال و حضور زن در اجتماع و عالم سیاست، نقش تربیتی مادر در خانواده است؛ بیشتر زنان مسلمان حجاب را رعایت نمی‌کنند و بهانه‌شان این است که اگر حجاب داشته باشیم کار به ما نمی‌دهند. به نظر من این مسئله به همان فرهنگ‌سازی صحیح برمی‌گردد که باید دنبالش باشیم. (نگاری خامنه، ابناء نامه جامعه، ۱۳۸۵: ش ۲۹) علی‌رغم وجود قوانین خاص برای راهبه‌های مسیحی، سخت‌گیری و اعمال محدودیت نسبت به استخدام و حضور زنان محجبه مسلمان در مراکز دولتی و غیردولتی و الزامی بودن أخذ کارت شناسایی و هویت بدون حجاب، به‌عنوان چالشی اساسی در جهت ترویج فرهنگ حجاب و عفاف در آرژانتین است.

۷. مسائل امنیتی منطقه، اسلام‌هراسی و ایران‌هراسی رسانه‌ای

رسانه‌های غربی همواره با هدف تخریب چهره مسلمانان و با تمسک به امواج تبلیغاتی منفی گسترده و ارائه تصویری نادرست از ج. ا. ایران و اسلام، از طریق انتساب اعمال تروریستی به آنان و القای سوءظن و اعمال محدودیت‌ها نسبت به فعالیت‌های فرهنگی - اسلامی سعی در تشویش اذهان عمومی و سیاه‌نمایی اسلام، جبهه مقاومت و ج. ا. ایران، داشته‌اند. شیخ اسعد اذعان می‌دارد:

کمتر مرکز اسلامی هست که چند نفر از نیروهای اطلاعاتی به بهانه‌های مختلف در آن مراکز حضور نداشته باشند. این‌ها حداقل فشار روانی است که انسان نمی‌تواند به‌راحتی وارد قضایا شود. (پهلوی، ۱۳۹۰: ش ۱۴۵ / ۱۵۴)

این حجم وسیع حملات رسانه‌ای علیه اسلام و ج. ا. ایران، در سایه فقدان تلاش‌های قابل توجه برای تبیین معارف اسلام، تا حد زیادی از گرایش گسترده مردم جلوگیری کرده است. در این میان نباید از نقش رسانه‌های غربی و وابسته به نظام سرمایه‌داری و صهیونیسم در منطقه غافل شد که آنها چهره‌های غیرواقعی از اسلام ترسیم می‌کنند. در برخی اوقات، همین تبلیغات منفی حس کنجکاوی مردم را برتافته و موجب گرایش آنها به اسلام شده است. متأسفانه با توجه به قدمت حضور مسلمانان و اعراب و مشارکت آنها در توسعه مناطق، هنوز هم به آنها با نگاه بیگانه و توأم با هراس نگرسته می‌شود. سیاه‌نمایی چهره اسلام به خصوص نسبت به محدودیت، ظلم به حقوق زنان مسلمان از جمله موارد اسلام‌هراسی در فضای رسانه‌ای آرژانتین است؛ همچنین در زمینه آزادی بیان علیه ج. ا. ایران تلاش‌های متعددی صورت گرفت؛ شیخ عبدالکریم می‌گوید:

سلمان‌رشدی که به آرژانتین آمد. به یکی از پربیننده‌ترین برنامه‌های تلویزیونی دعوت شد و خیلی تبلیغ می‌کردند که او سنبل آزادی بیان است و دچار برخورد یک روحانی متعصب، یعنی امام شده و از ایشان باید در مقابل افراطیون بی‌عقل دفاع کرد. ایشان فقط یک کتاب نوشته و این تندروها می‌خواهند او را بکشند. (رهیافتگان، گفتگو، ۱۳۹۵)

۸. حضور یهودیان، نفوذ اسرائیل در کشور آرژانتین و حادثه «آمیآ»

آرژانتین کشوری است که یکی از گزینه‌های صهیونیست‌ها برای تشکیل کشور اسرائیل بود، به‌عنوان دومین پایگاه صهیونیسم، روابط صمیمانه‌ای با این رژیم دارد؛ حضور قابل ملاحظه یهودیان در آرژانتین و نفوذ آنان در سیستم سیاسی و بروکراتیک، تأیید بر این مسئله است. حادثه انفجار در مرکز انجمن همیاری یهودیان آرژانتین. در ۱۷ مارس ۱۹۹۱ یکی از جلوه‌های نفوذ قدرت رژیم اسرائیل در دولت آرژانتین است؛ اقدامی که در راستای ایران‌هراسی و جلوگیری از روند فراگیری تأثیرات انقلاب اسلامی ایران در میان مردم آرژانتین بود؛ در نتیجه همکاری دولت‌مردان آرژانتینی و بهره‌برداری از امکانات وسیع تبلیغاتی این کشور که در اختیار یهودیان است، توانستند حادثه‌ای را که خود آفریده بودند، به مسلمانان نسبت دهند و تصویر کاملاً غلطی را در اذهان و افکار عمومی مردم این کشور و جهان از این حادثه برجای گذارند، در حالی که با توجه به برخی استاد به‌دست آمده این انفجار از داخل محوطه سفارت و در اثر انفجار قطعات حساس موشک صورت گرفته است، اتهام به ج. ا. ایران در انفجاری دیگر نیز نمونه دیگر است. (مباحث کشورها و سازمان‌های بین‌المللی، ۹ / ص ۲۰۳) هم‌اکنون تمام تلاش رژیم صهیونیستی در این کشور، باز نگه‌داشتن پرونده مذکور است.

در این خصوص می‌توانید از مرگ مرموز «آلبرتو نیسمان» دادستان پرونده در ۱۸ ژانویه ۲۰۱۵ یاد کنید. به جز نیسمان افراد دیگری نیز بودند، مثل برخی از قاضی‌ها که کنار گذاشته شدند. اتهاماتی نیز به کریستینا کرشنر وارد شد که رسانه‌های این منطقه برجسته می‌کردند.

۹. وسعت و حجم عظیم فعالیت‌های فرامرزی انقلاب

یکی از چالش‌های اصلی بازتاب انقلاب اسلامی در عرصه بین‌الملل، خصوصاً در مناطق دوردست، حجم وسیع فعالیت‌های برون‌مرزی ج.ا. ایران است؛ حضور مستشاری ج.ا. ایران در عرصه‌های مختلف سیاسی، فرهنگی، اقتصادی، نظامی و امنیتی از یک‌سو و حجم وسیع مخاطبان از سوی دیگر، محدودیت‌هایی است که مانع از بروز قابلیت‌های بالقوه ج.ا. ایران در منطقه و کشورهایی مانند آرژانتین می‌شود؛ خانم پاز می‌گوید:

مشغله‌های زیاد ج.ا. ایران در ابعاد مختلف اجازه نداده است که ایران بتواند به مسائل فرهنگی بپردازد. بالاخره شما الان در چندین جبهه حضور دارید. یمن، عراق، لبنان، فلسطین و سوریه؛ از سوی دیگر راحت در مسائل فرهنگی و تبلیغاتی هم بتوانید عمل کنید. (بهاره‌لوی، ۱۳۹۰: ش ۱۴۵ / ۱۵۴)

۱۰. ساختار کلیشه‌ای و نمادین نهادهای فرهنگی بین‌المللی

فواصل عمیق میان تصمیم‌سازی، ترسیم راهبرد و عرصه عملیاتی تبلیغ بین‌الملل با آرمان‌ها، الگوهای مطلوب انقلاب اسلامی، در اثر عملکرد کلیشه‌ای، نمادین و بروکراتیک‌محور سازمان‌ها و نهادهای فرهنگی - سیاسی بین‌المللی از جمله تهدیدات خطیر در صدور انقلاب در جوامع هدف است؛ غالباً بسیاری از فعالیت‌ها ارزیابی کیفی و حقیقی نشده و از طرفی عدم‌رشد کمی مخاطبین هم مورد غفلت قرار گرفته است.

۱۱. فقدان کادرسازی و تأمین نیروی انسانی مورد نیاز تبلیغی - فرهنگی

مسئله دیگر، مسئله کادرسازی، تربیت مبلغ و نیروی انسانی متخصص در عرصه تبلیغ بین‌الملل به فراخور نیاز منطقه و جامعه هدف است. با فقدان نیروی انسانی لازم، امکان پیشبرد راهبردها و راهکارهای عملیاتی تبلیغی و فرهنگی ناممکن خواهد بود. سهیل اسعد می‌گوید: ما در کادرسازی کمی کم‌کاری کردیم. درحالی‌که اصل همین نیروی انسانی است. (بهاره‌لوی، ۱۳۹۰: ش ۱۴۵ / ص ۱۵۴)

۱۲. عملکرد سلیقه‌ای و فقدان آسیب‌شناسی و نیازسنجی دقیق در شیوه تبلیغ

از دیگر موانع تبلیغ بین‌الملل به‌عنوان یکی از عرصه‌های بازتاب انقلاب اسلامی در چارچوب نظریه

پخش، در آرژانتین، فقدان آسیب‌شناسی لازم از منطقه و مردم جامعه هدف و الگوسازی همخوان و سازگار با محیط فرهنگی، اجتماعی و سیاسی آرژانتین است؛ با پیروزی انقلاب، فضایی که در دنیا پیش‌روی مبلغین است در توازن با توان عملیاتی مبلغان دینی، بسیار وسیع‌تر است؛ یعنی نیاز جامعه بین‌المللی بسیار بیشتر از آن چیزی است که ما در توان داریم و می‌توانیم ارائه کنیم؛ از سوی دیگر شیوه‌های تبلیغی سنتی موجود، مطابق با این هجم وسیع نیست.

نتایج و دست‌آورد های پخش در آرژانتین

۱. تقویت موقعیت دینی شیعیان و مسلمانان

الف) پیوند مسلمانان آرژانتین با معارف دینی و فرهنگی اسلام

مسلمان‌هایی که سال‌ها از دین، قرآن، معارف، احکام و منطق و فرهنگ اسلامی دور مانده بودند، با این‌گونه مفاهیم در بستر مسجد و مراکز اسلامی پیوند ایجاد شد؛ در ابتدای شکل‌گیری جریان پخش در کشور آرژانتین با سه گروه از مسلمانان جامعه آرژانتین، مواجهه صورت می‌پذیرد؛ جامعه شیعه اثناعشری، جامعه علوی‌ها و جامعه اهل سنت آرژانتین؛ تنها داشته‌های معرفتی جامعه مسلمان آرژانتین از اسلام، نخوردن گوشت خوک و نوشیدن شراب بود. در منطقه به دلیل فقدان منابع معرفتی با این مفاهیم کاملاً نا آشنا بودند.

ب) ترویج فرهنگ حجاب

به دلیل بحران فرهنگی ناشی از سیطره فرهنگی غرب بر کشورهای آمریکای لاتین و به‌طور خاص کشور آرژانتین، یکی از تأثیرات و بازتاب‌های انقلاب اسلامی در میان مسلمانان، تازه مسلمانان و شیعیان آرژانتینی، ترویج و اشاعه فرهنگ حجاب و عفاف است.

۲. تقویت موقعیت سیاسی - اجتماعی شیعیان و مسلمانان

الف) افزایش سطح بینش سیاسی شیعیان و مسلمانان و ایجاد و تقویت روحیه خودباوری

یکی از ابعاد اثرگذاری سیاسی جمهوری اسلامی این است که با تلاش، ترویج و تبلیغ مؤثر روحانیون ایرانی، روحیه خودباوری و اعتماد به نفس در میان مسلمانان شکل گرفت و سطح بینش سیاسی ایشان ارتقا یافت؛ شیخ‌ربانی می‌گوید:

کسانی بودند که می‌گفتند که ما اثرگذار نیستیم و این تلاش شما بیهوده است؛ ما نمی‌توانیم رأی و صدایی داشته باشیم. اما زمانی که در مراکز حزبی پرونیست‌ها که

خیلی به ما نزدیک بودند صحبت می‌کردم، مسلمانان متوجه شدند که می‌شود در جامعه و اثرگذار بود. (ربانی، گفتگو، ۱۳۹۷)

ب) ایجاد همبستگی و وحدت، سازمان‌دهی، ایجاد تشکیلات و شبکه‌سازی شیعیان و مسلمانان
فقدان سازمان، نظم، تفکر و فعالیت تشکیلاتی موجب پراکندگی بافت مسلمانان از طیف‌های متعدد بود که به برکت انقلاب اسلامی و حضور، سازمان‌دهی و شکل‌دهی اندیشه تشکیلاتی توسط نیروهای مبلغ ایرانی این نقطه ضعف به بعد قوت مسلمانان تغییر یافت؛ اولین کاری که با برنامه‌ریزی برای جامعه شیعی آرژانتین که اصالتاً لبنانی و از شیعیان خالص لبنان بودند، انجام گرفت، تأسیس مسجدی به نام «التوحید» بود؛ شیخ ربانی می‌گوید:

این مردمی که در آرژانتین بودند به تشکیلات و برنامه‌ریزی هیچ اعتقادی نداشتند. ما با آنها تشکل‌سازی را آغاز کردیم و در نهایت یک فدراسیون اسلامی با بیش از ۲۱ مرکز شیعه که علوی‌ها هم جزء آنها بودند تأسیس کردیم که امروز وقتی مشکلی برای یکی از شیعیان پیش می‌آید، در مراکز علمی، فرهنگی، خبری، تلویزیونی، رادیویی، اعتراضات را سامان‌دهی کرده و به دفاع از حقوق آنها می‌پردازند. (همان)

ج) ورود شیعیان و مسلمانان به فاز سیاسی جامعه
با مهاجرت فرهنگی مبلغین ج. ا. ایران به آرژانتین، حضور فعال مسلمانان را در مجامع علمی، فرهنگی و سیاسی سبب شد و روحیه محافظه‌کاری و انفعالی از حضور در مجامع و اجتماع مسلمانان با فعالیت اجتماعی و سیاسی چشمگیر به حاشیه رانده شد. در آرژانتین معروف بود که جمعیت اعراب مسلمان هیچ اثری قابل دفاع و قابل ذکر باشد، ندارند. به این معنا که در جامعه دیگر افراد برای آنها تأثیرگذاری قائل شوند و فهم سیاسی برای آنها قائل باشند و به‌واسطه آن بتوانند در جامعه از خودشان دفاع کنند، نداشتند. در ابتدا با حمایت رایزن فرهنگی ج. ا. ایران شخصی به نام فیصل^۱ که از سیاسیون و از اعراب منطقه و از علویون بود مدیریت جامعه عرب را به عهده گرفت؛ این امر زمینه نارضایتی عربستان و کشورهای مرتجع منطقه را فراهم آورد:

د) ایجاد روحیه مقاومت، مقابله و دفاع از خود در مسلمانان در مقابل صهیونیست‌ها
در جریان جنگ ۳۳ روزه، مسلمانان آرژانتین در یک تظاهرات منطقه‌ای هزاران نفر با در دست داشتن عکس حضرت امام علیه السلام و رهبر معظم انقلاب و سید حسن نصرالله، در حمایت حزب‌الله و سپس جنبش حماس فلسطین در جنگ ۲۲ روزه به خیابان‌های آرژانتین آمدند. ربانی می‌گوید:

1. Feisal.

این گونه تظاهرات در آرژانتین برای اولین مرتبه اتفاق افتاده بود، در کشوری که کسی جرأت نمی کرد نام اسرائیل را به زبان بیاورد. امروز جامعه مسلمان و در رأس آنها شیعیان، قدرت سیاسی، فرهنگی و مانور اجتماعی اش تا به حدی رسیده است که در مقابل هر حادثه‌ای که صهیونیست ایجاد می کنند، قدرت مقاومت، پاسخ گویی، مقابله و دفاع از خود را دارد. (همان)

۳. تمایل توده‌های مردم و احزاب چپ سیاسی به جمهوری اسلامی

یکی از مهم ترین بازتاب‌های انقلاب اسلامی، احیای مسلمانان و بازگشت به خویشتن خویش و هویت یابی بود؛ در همین راستا مسلمانان به حمایت از جمهوری اسلامی و رهبری معظم، مبادرت ورزیدند و بسیاری از مردم و احزاب چپ به ج. ا. ایران نزدیک شدند. احزابی همچون حزب پرونیست‌ها،^۱ و حزب میلیونس؛^۲ رئیس این حزب، فردی به نام آقای «دلیا» بود که سفری هم به ایران داشت و سال گذشته به دلیل روابط با ج. ا. ایران، چند ماه به زندان افتاد.

احزاب دیگری همچون کبراچو^۳ به مدیریت فردی به نام فرناندز^۴ بود - که بعدها شیعه شد - این حزب در یکی از حوادث در حمایت از جمهوری اسلامی در تظاهرات شرکت کردند؛ در یک جریان که صهیونیست‌ها اعلام کردند که قصد تظاهرات در مقابل سفارت ایران را دارند، «وقتی به گروه کبراچو اشاره شد که کاری کنید، حدود ۵۰ نفر با چوب‌های بلند فرستادند و حدود سه ساعت پیش از تظاهرات صهیونیست‌ها در خیابانی که قرار بود این تظاهرات انجام شود در محل سفارت حضور پیدا کردند، که موجب شد صهیونیست‌ها از ترس برای تظاهرات بیرون نیامدند». (همان)

نتیجه

از آنجایی که انقلاب اسلامی ایران در زمانی ظهور کرد که اندیشمندان داخلی و خارجی بر این ایده اجماع داشتند که عنصری مانند دین می تواند در دنیای دو قطبی آن دوره شیوه فکری جدید یا به عبارتی راه سومی را به جهان معرفی کند، ملت‌های مختلف نیز به لحاظ فکری و فرهنگی پذیرای این ایده جدید بودند. در همین راستا مؤمنان به اسلام به نخبگان جهان نشان دادند که در فضای فکری و سیاسی قرن بیستم انقلابی می تواند پدید آید که صاحب نظران دوران را به اصلاح ایده‌های خود وادارد. بنابراین، دوری مکان یا فاصله جغرافیایی کشورها اگرچه در دریافت پیام انقلاب اسلامی

1. Los Peronistas.
2. Meliones.
3. Quebracho.
4. Fernández.

با کندی مواجه بوده‌اند، اما عصر شکوفایی فناوری‌های ارتباطی سبب می‌شود تا عنصر فاصله، مانع اصلی یا مانع بزرگی در توزیع پخش از مبدأ به مقصد در نظر گرفته نشود؛ این بدان معناست که این تفکر انقلابی و در نوع خود اسلامی، از ایران به آرژانتین به هر طریق منتقل شود و شکل گیرد. صرف‌نظر از دسترسی به این فناوری‌ها، ماهیت انقلاب اسلامی ایران بزرگترین ضربه فکری و فرهنگی در عصر حاضر بر تفکرات چپ و راست جهان بوده است. در واقع انقلاب اسلامی به نفعی رقبایی پرداخت که در سرتاسر جهان تسری یافته بود و هربار بیشتر قدرت می‌گرفت. به‌همین دلیل خواسته یا نخواستہ این انقلاب هر جایی که آزادی‌خواهی است نفوذ و رسوخ خواهد کرد.

آرژانتین به‌عنوان یکی از نقاط راهبردی منطقه آمریکای لاتین برای ج. ا. ایران و تمامی رقبای آن اهمیت ویژه‌ای دارد؛ این امر به این خاطر است که از یک‌سو جمعیت قابل توجهی از اعراب‌مهاجر از شیعیان و علویان در این منطقه حضور دارند و همچنین طیف وسیعی از اهل سنت از مهاجران، سکنه و بومیان این منطقه محسوب می‌گردند.

از سویی دیگر زمینه‌های مساعد جغرافیایی و تجاری در این کشور یهودیان، بهائیان و وهابیان و کشورهای عربی را برای سرمایه‌گذاری و فعالیت ترغیب می‌کند؛ با تمامی این تفصیلات تحقق تاریخی برخی انقلاب‌ها در منطقه و به‌طور خاص آرژانتین و وجود احزاب انقلابی همچون پرونیست‌ها و میلیونس، و همسویی ارزش‌ها و خطوط فکری انقلابی این طیف از افراد در آرژانتین با آرمان‌ها و مبانی انقلابی ج. ا. ایران، علی‌رغم مخالفت‌های فکری و سیاسی برخی دولتمردان این کشور با فعالیت‌های فرهنگی ج. ا. ایران، زمینه مساعدی را برای حضور نیروهای انقلابی، سیاسی و فرهنگی در جهت تحقق و تداوم سیاست صدور انقلاب در این کشور و سامان‌دهی مسلمانان و شیعیان و همگرایی انقلابیون بومی و مهاجر با واژگان نهایی ج. ا. ایران در بسترهای مبارزه با امپریالیسم و استکبار جهانی و ممانعت از و سیاست‌های بلوک غرب و صهیونیسم در این کشور فراهم می‌سازد و حضوری پررنگ، جدی و مؤثر را برمی‌تابد.

در مجموع یافته‌های پژوهشی در عرصه‌های نه‌گانه پخش، یعنی مبدأ، مقصد، موضوع، محیط، انواع مجاری، عوامل کاهش‌دهنده و نتایج و دستاوردهای پخش، آرژانتین به‌عنوان یکی از مناطق عمق راهبردی ج. ا. ایران علاوه بر موانع، چالش‌ها و تهدیدهای بالقوه و بالفعل در زمینه بازتاب انقلاب اسلامی، دستاوردهای مهمی در این راستا داشته است؛ امید است با تقویت نقاط قوت عملکرد سیاست خارجی ج. ا. ایران و فعالیت نهادهای فرهنگی برون‌مرزی ایران، کاهش و به صفر رساندن نقاط ضعف و تبدیل این نقاط ضعف به بدیل قدرت خود، دستاوردها و فرصت‌های بسیاری را زمینه

انعکاس بازتاب انقلاب اسلامی ایران به‌نحو صحیح و چشمگیری فراهم گردد. به یقین آسیب شناسی و نیازسنجی لازم در تمامی ابعاد و جوانب از فرصت‌ها و تهدیدهای کشور آرژانتین، و نقاط قوت و ضعف عملکرد ج.ا. ایران کمک شایانی به این مهم می‌نماید.

منابع و مأخذ

۱. اسعد، ادگاردو، گفتگو، *خبرگزاری مهر*، کد خبر ۴۲۲۱۲۵۱، ۵ آذر ۱۳۹۷.
۲. امام خمینی، سید روح‌الله، ۱۳۷۸، *صحیفه نور*، تهران، مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی.
۳. بهلولی، داوود، ۱۳۹۰، آمریکای لاتین منطقه‌ای بکر برای تبلیغ، در گفتگو با سهیل اسعد، مبلغ فعال در منطقه آمریکای لاتین، *مبلغان*، ۱۳۹۰، ش ۱۴۵، ص ۱۵۰.
۴. تأثیرات انقلاب اسلامی بر آمریکای لاتین، در گفتگو با محسن ربانی، رایزن فرهنگی سابق ج.ا. ایران در آرژانتین، پایگاه خبری تحلیلی *قدس آنلاین*، ۱۳۹۵.
۵. حصاری، فرهاد و دیگران، «نقش جهانی شدن و هویت اسلامی در جنبش‌های اسلامی منطقه»، *فصلنامه مطالعات ملی*، ش ۵۳، ص ۱۴.
۶. خبرگزاری *ایکنا*، شماره خبر ۱۵۶۷۷۷.
۷. خبرگزاری *جمهوری اسلامی ایران*، ۱۳۱۳، ۱۳۹۶.
۸. خرمشاد، محمدباقر، ۱۳۸۷، *انقلاب اسلامی ایران و اسلام سیاسی*، تهران، انتشارات دانشگاه امام صادق (ع).
۹. خسروانیان، حمیدرضا، ۱۳۸۷، *ترسیم هویت ملی (ایرانی) در کتاب‌های درسی تاریخ متوسطه از سال ۱۳۴۳*.
۱۰. درویش، محمدرضا، ۱۳۸۲، «مردم‌سالاری دینداران»، *بازتاب اندیشه*، ش ۳۷.
۱۱. روزنامه *همشهری*، ۱۳۸۲، شماره ۳۲۱۷، ص ۱۱.
۱۲. عسگری، یاسر، ۱۳۹۰، «اسلام در آمریکای لاتین، چالش‌ها و فرصت‌های پیش‌رو»، *جریان‌شناسی دینی معرفتی در عرصه بین‌الملل*، پاییز و زمستان ۹۰، شماره ۸، ص ۹۸ - ۵۷.
۱۳. عیسی‌نیا، رضا، ۱۳۹۶، *جمهوری اسلامی ایران و چگونگی حل بحران‌های پنجگانه با مکانیزم مردم‌سالارانه*، ارائه‌شده در همایش اسلام، سیاست و دموکراسی، سوئیس، دانشگاه لوگانو.
۱۴. *قانون اساسی ج.ا. ایران*، اصل ۱۲ و ۱۳.
۱۵. گلی‌زواره، غلامرضا، بی‌تا، *سوزمین اسلام، شناخت کشورهای اسلامی*، قم، بوستان کتاب.
۱۶. محبی، جلیل، ۱۳۹۷، *تفاوت چشمگیر آزادی مطبوعات پس از انقلاب*، گفتگو با *خبرگزاری فارس*.

۱۷. محبی، *خبرگزاری فارس*، ۱۳۹۷.
۱۸. مصاحبه اسعد پاز، الیزابت (معصومه)، بهمن ۱۳۸۵، گفتگو، سیمین نگاری خامنه - ابنا، نامه جامعه، شماره ۲۹.
۱۹. مصاحبه پاز، سانتاگو ریکاردو (شیخ عبدالکریم)، ۱۳۹۰ و ۱۳۹۵، رهیافتگان، پایگاه جامع مبلغین و تازه مسلمانان.
۲۰. مصاحبه حوزه نیوز، ۱۳۹۴، در گفتگو با حجت الاسلام محسن ربانی، رایزن فرهنگی سابق ج.ا. ایران در آرژانتین، ۱۷.
۲۱. مصاحبه ربانی، محسن، رایزن فرهنگی سابق ج.ا. ایران در آرژانتین، *گفتگو*، ابوالفضل علی پور، ۱۳۹۷.
۲۲. مطهری، مرتضی، ۱۳۷۲، *پیرومون انقلاب اسلامی*، تهران، صدرا.
۲۳. میرحیدری، مریم السادات و دیگران، ۱۳۹۳، «ارزیابی مؤلفه‌های هویت ایرانی - اسلامی و انقلابی در وب سایت‌های دانشگاه‌های دولتی تهران»، *فصلنامه فرهنگ در دانشگاه اسلامی*، ش ۱۱، سال ۴، ص ۱۸۷.
24. "Somos el país con más clase media de Latinoamérica", artículo del 28 de agosto de 2014 en el sitio web de El Diario (Montevideo).
25. Anexo, "Partidos políticos y Partidos Reconocidos de Argentina", Cámara Nacional Electoral, 2018.
26. Constitución Nacional-Atribuciones del Congreso).
27. Ernesto Sabato: La cultura en la encrucijada nacional (págs. 17-18). Buenos Aires: Sudamericana, 1975.
28. <http://www.al-monitor.com/pulse/originals/02/2015/iran-revolution-anniversary-islamic-republic-education.html>.
29. <https://fa.euronews.com>
30. <https://fa.euronews.com>
31. https://www.huffpost.com/entry/iran_2015/estratigic-geopo
32. The Global Innovation Index 2018, Islamic Republic of Iran, (wipo_pub_gii_2018-profile19.pdf).
33. The Human Development Index 2016.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

پروپوزیشن گاہ علوم انسانی و مطالعات فرہنگی
پرتال جامع علوم انسانی